

DODOSTRAAL

**Baggrundsmateriale
til video'en**

**En verden uden
henrettelser**

amnesty international

Når staten slår ihjel

Når staten henretter et menneske, begår den et velovervejet og koldblodigt drab. Og den fortæller borgerne, at det er i orden at slå mennesker ihjel. På den måde er staten med til at nedgøre respekten for liv. Hver eneste dødsdom og henrettelse er en krænkelse af selve fundamentet for menneskerettighederne: retten til livet.

Alligevel er der 100 lande, der anvender dødsstraf.

Det er forskellige forbrydelser, der straffes med døden i de enkelte lande. Nogle anvender den over for røvere, voldsforbrydere, narkohandlere eller mordere. Andre lande bruger den til at udrydde politiske modstandere eller folk med en bestemt religiøs overbevisning.

Statistikkerne viser, at antallet af henrettelser stiger hvert år.

Men samtidig er der en positiv udvikling i gang. 80 lande har allerede afskaffet dødsstraffen, og i mange lande er der en åben, offentlig debat. I de sidste ti år har et land om året i gennemsnit afskaffet dødsstraffen.

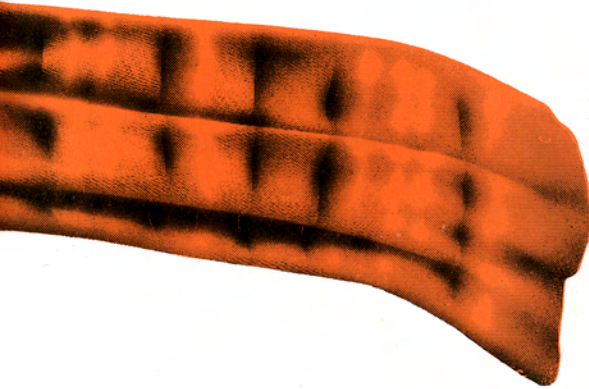
Amnesty Internationals mål er at få afskaffet dødsstraffen i alle verdens lande.

Derfor skal dødsstraffen afskaffes

Dødsstraffen er modbydelig, når den anvendes til at knuse politiske modstandere. Og den er virkningsløs som middel til at beskytte samfundet mod kriminalitet og voldsforbrydelser.

Ingen kan være i tvivl om, at det er tortur at hænge en kvinde op i armene, til hun besvimer. Er det da ikke tortur at hænge hende ved halsen, til hun dør?

De fleste regeringer benægter ikke, at dødsstraffen er grusom. Men de forsøger at retfærdiggøre den. De hævder, at den er nødvendig for at forhindre eller straffe mord; at den er uundværlig i kampen mod narkotika eller terrorisme.

I 1988 undersøgte FN forholdet mellem dødsstraf og manddrab i forskellige lande. Konklusionen var, at "undersøgelsen ikke har kunnet levere videnskabeligt bevis for, at henrettelser har en større afskrækkende virkning end livsvarigt fængsel".

Erfaringerne fra lande, der har afskaffet dødsstraffen, taler sit eget tydelige sprog.

Der er ikke kommet flere voldsforbrydelser. Og i lande hvor narkeforbrydere henrettes, er narkeproblemerne ikke blevet mindre.

Intet retssystem er ufejlbarligt. Der vil altid ske fejl, så uskyldige bliver dømt. Hvis straffen er døden, er fejlen uoprettelig. Den henrettede kan ikke få sit liv igen.

Dødsstraffen rammer uretfærdigt og tilfældigt. De fattige, de magtesløse og de udstødte er mere udsatte end andre, bedrestillede grupper. De må tage til takke med den ringeste advokatbistand. Resultatet er ofte, at straffen for den samme forbrydelse er forskellig: nogen må lade livet - andre slipper med fængselsstraf.

En verden uden henrettelser

Tiden er inde til at sætte fokus på dødsstraffen. Den positive udvikling i mange lande skal styrkes. Der skal lægges pres på de regeringer, der fortsætter med at henrette deres egne borgere. De skal have at vide, at dødsstraf ikke kan forenes med respekt for menneskerettighederne.

Amnesty International har over 700.000 medlemmer. De arbejder for en verden uden henrettelser. Men der er brug for endnu flere. Til at gøre dødsstraffens grusomhed kendt, til at overbevise tvivlerne, og til at modsige dødens tilhængere.

Amnestys vigtigste våben er pennen og brevet. Hver gang vi hører om, at en henrettelse skal finde sted, bombarderer vi de ansvarlige myndigheder med breve og telegrammer. Jo flere breve - jo større effekt. Udfyld derfor kuponen og bliv aktiv i kampen mod dødsstraffen.

Edward Earl Johnson, USA burde leve i dag

Da Edward Johnson var 18 år blev han dømt til døden. Syv år senere blev han henrettet i Mississippis gaskammer. Han burde være i live i dag.

Edward Johnson, der var sort, blev anklaget for mordet på en hvid politibetjent. Han nægtede sig skyldig, og det eneste vidne udtalte, at Johnson ikke var morderen. Nogle dage efter blev han anholdt igen. Nu tilstod han - under trusler på livet, hævdede han senere. Så ændrede vidnet forklaring, og Edward Johnson blev dømt til døden og henrettet i 1987.

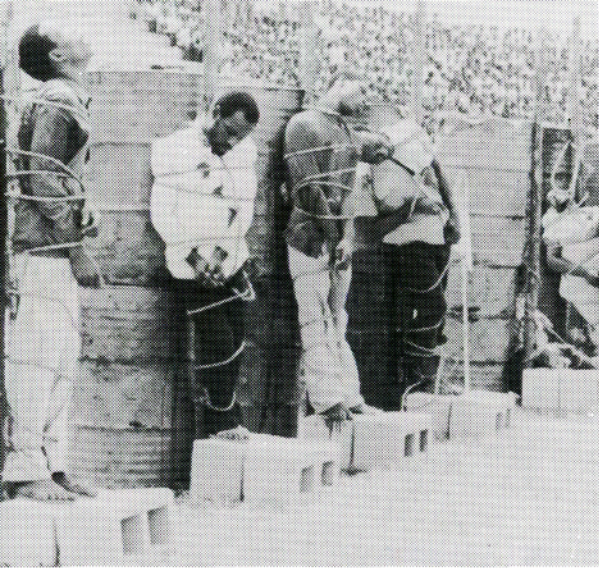
Edward Johnson var fattig og hans advokatbistand meget mangelfuld. En uge efter henrettelsen fandt hans sidste advokat frem til den kvinde, som Johnson hele tiden havde sagt, han var sammen med, da mordet blev begået.

Hun fortalte, at hun var gået hen på domhuset for at vidne i sagen, men en hvid politibetjent havde sagt, at hun skulle gå hjem og passe sig selv. Ingen af Edward Johnsons tidligere advokater havde forsøgt at finde frem til hende.

Over halvdelen af de dødsdomme, der prøves ved en forbundsdomstol, bliver omstødt. Men den amerikanske lovgivning forpligter ikke staterne til at give advokathjælp til den slags retssager.

Offentlige henrettelser i Nigeria

I Nigeria er henrettelser offentlige. Ofte bliver flere fanger henrettet på én gang, mens tusinder af tilskuere ser på. Bagefter kan man købe billeder af henrettelsen som postkort.

Militærregeringen genindførte massehenrettelserne i 1984 for at dæmme op for voldsforbrydelser. Specielle standrette fik pligt til at idømme dødsstraf for væbnet røveri. Uden mulighed for appel.

Henrettelserne gøres af og til bevidst pinefulde.

En guvernør gav i 1986 ordre til, at fangerne skulle henrettes

langsomt af en række skudsalver, affyret med mellemrum, begyndende med anklerne. Formålet var, at de dømte skulle lide, så det afskrækkede mulige voldsforbrydere.

Men antallet af væbnede røverier er ikke faldet.

Massehenrettelser i Kina

Frihedens forår i 1989 på den Himmelske Freds Plads fik et tragisk endeligt. Ikke så snart havde militæret nedkæmpet oprøret, før det kinesiske magtapparat begyndte at dødsdømme og henrette studenter og arbejdere. Antallet af officielt henrettede steg hver uge, og de kinesiske myndigheder offentliggør endda som regel kun et fåtal af henrettelserne. Der har tidligere været henrettelsesbølger i Kina. Mellem 1983 og 1987 anslås det, at op mod 30.000 personer blev henrettet i forbindelse med en intensiv kampagne mod kriminalitet.

Man risikerede bl.a. dødsstraf for cykeltyveri. Retssag og appelmulighed er blot en formalitet, og ofte henrettes de dømte få dage efter arrestationen.

Henrettelserne er offentlige og foregår ved nakkeskud. Den efterladte familie skal selv betale for kuglen.

En verden uden henrettelser

Forteksterne til denne video indeholder en advarsel: "Visse scener kan virke chokerende. De er chokerende. Derfor arbejder vi for en verden, hvor den slags scener aldrig mere vil forekomme". *En verden uden henrettelser* vil nemlig provokere tilskueren til at tage stilling; med filmklip der viser dødsstraffens sande, barske ansigt.

En af scenerne viser klip fra en sovjetisk dokumentarfilm om Valery Dolgov, der blev morder som 24-årig. Tre år senere blev han henrettet, og et dokumentarhold fulgte retssagen og hans sidste timer. En anden scene er en skjult optagelse fra et amerikansk fængsel af de sidste minutter i en dødsstraffinges liv, inden der sættes 2.000 volt til den elektriske stol.

Amnesty International har udgivet en bog om dødsstraf *Når staten slår ihjel*. Det er den første bog på dansk, der i tekst og billeder leverer dokumentation til kravet om afskaffelse af dødsstraffen. Bogen koster 58 kr. og kan købes hos Amnesty International, Dyrkøb 3, 1166 København K. Tlf. 33 11 75 41.

England, 1989. Video, 15 min. Dansk bearbejdelse: Alice N. Mathiesen, Columbus Film. Indtaling: Birgitte von Halling Koch. Lyd: Adaptor. Udlejning: Statens Filmcentral og Amnesty International. Pjece udgivet af Statens Filmcentral og Amnesty International, 1990.

